

ENERGETSKA POLITIKA: OPĆA NAČELA

Izazovi s kojima se Europa suočava na području energetike uključuju pitanja kao što su sve veća ovisnost o uvozu, ograničena diversifikacija, visoke i nestabilne cijene energije, rastuća globalna potražnja za energijom, sigurnosni rizici koji utječu na zemlje proizvođače i tranzitne zemlje, rastuće prijetnje klimatskih promjena, spori napredak u pogledu energetske učinkovitosti, izazovi koje donosi sve veći udio obnovljivih izvora energije i potreba za većom transparentnošću, daljnjom integracijom i međusobnim povezivanjem tržišta energije. Srž europske energetske politike čine raznovrsne mjere kojima se nastoji uspostaviti integrirano energetsko tržište, sigurnost opskrbe energijom i održivost energetskog sektora.

PRAVNA OSNOVA

članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);

Posebne odredbe:

- sigurnost opskrbe: članak 122. UFEU-a;
- energetske mreže: članci 170. – 172. UFEU-a;
- ugljen: u Protokolu 37. objašnjavaju se financijske posljedice isteka Ugovora o Europskoj zajednici za ugljen i čelik 2002. godine;
- nuklearna energija: Ugovor o Europskoj zajednici za atomsku energiju (Ugovor o Euratomu) čini pravnu osnovu za većinu europskih aktivnosti u području nuklearne energije.

Ostale odredbe koje utječu na energetska politiku:

- unutarnje energetsko tržište: članak 114. UFEU-a;
- vanjska energetska politika: članci 216. – 218. UFEU-a.

CILJEVI

U skladu s energetska unijom (2015), pet glavnih ciljeva energetska politike EU-a su:

- osigurati funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta te međusobnu povezanost energetskih mreža;
- zajamčiti sigurnost opskrbe energijom u Uniji;
- promovirati energetska učinkovitost i uštedu energije;

- dekarbonizacija gospodarstva: kretanje prema niskougličnom gospodarstvu u skladu s Pariškim sporazumom;
- promicati razvoje novih i obnovljivih oblika energije kako bi se ciljevi povezani s klimatskim promjenama bolje uskladili i integrirali u novi model tržišta i
- promicati istraživanje, inovacije i konkurentnost.

Člankom 194. UFEU-a neka su područja energetske politike stavljena pod podijeljenu nadležnost europskih institucija, što ukazuje na mogućnost stvaranja zajedničke energetske politike. No bez obzira na to, prema tom Ugovoru države članice ipak zadržavaju svoje pravo da „utvrđuju uvjete za iskorištavanje vlastitih izvora energije, naprave odabir među različitim izvorima energije i odrede opću strukturu svoje opskrbe energijom” (članak 194. stavak 2.).

POSTIGNUĆA

A. Opći okvir politike

Nit vodilja aktualnog programa politika sveobuhvatna je integrirana klimatska i energetska politika koju je 24. listopada 2014. usvojilo Europsko vijeće. Tim su dokumentom zacrtani sljedeći ciljevi koji bi se trebali ostvariti do 2030.:

- smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 40 % u usporedbi s razinama iz 1990.;
- povećanje udjela obnovljivih izvora u potrošnji energije na 27 %;
- poboljšanje energetske učinkovitosti za 20 %, s ciljem postizanja 30 %;
- postizanje međusobne povezanosti energetskih sustava od barem 15 %.

Komisija je 30. studenoga 2016. predložila paket „Čista energija za sve Europljane” ([COM\(2016\)860](#)) u cilju održavanja konkurentnosti Europske unije u razdoblju u kojem prelazak na čistu energiju mijenja globalna tržišta energije. Paketom je obuhvaćeno osam zakonodavnih prijedloga koji pokrivaju: upravljanje, model tržišta električne energije (Direktiva o električnoj energiji, Uredba o električnoj energiji i Uredba o pripremljenosti za rizike), energetska učinkovitost, energetska učinkovitost zgrada, obnovljivu energiju i pravila za regulatora ACER.

Europska komisija je 30. studenog 2016. predstavila Prijedlog uredbe o upravljanju energetskom unijom kao dio paketa „Čista energija za sve Europljane”. Izvješće je usvojeno na plenarnoj sjednici održanoj 17. siječnja 2018., zajedno s mandatom za međuinstitucijske pregovore. Privremeni dogovor postignut je 20. lipnja 2018. te je službeno usvojen u Parlamentu 13. studenog i u Vijeću 4. prosinca 2018.

Sukladno Uredbi, svaka država članica treba predstaviti „integrirani nacionalni energetska i klimatska plan” do 31. prosinca 2019., zatim do 1. siječnja 2029. te svakih deset godina nakon tog datuma. Tim dugoročnim strategijama utvrdit će se politička vizija za 2050. s obzirom na to da države članice trebaju razviti svoje nacionalne planove kako bi se ostvarili ciljevi iz Pariškog sporazuma. Ti integrirani nacionalni energetska i klimatska planovi uključivat će nacionalne ciljeve, doprinose, politike i mjere za svaku od pet dimenzija energetske unije: dekarbonizaciju, energetska

učinkovitost, energetska sigurnost, unutarnje energetske tržište te istraživanje, inovacije i konkurentnost.

B. Dovođenje unutarnjeg energetskeg tržišta

Neki od glavnih zakonodavnih instrumenata čiji je cilj doprinijeti boljem funkcioniranju unutarnjeg energetskeg tržišta su Treći energetska paket, Uredba o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (Uredba (EU) br. 347/2013), Uredba o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (Uredba (EU) br. 1227/2011), Direktiva o električnoj energiji ([COM\(2016\)0864](#)), Uredba o električnoj energiji ([COM\(2016\)0861](#)) i Uredba o pripremljenosti za rizike ([COM\(2016\)0862](#)) ([2.1.9](#) o unutarnjem energetskeg tržištu).

C. Poboljšanje energetske učinkovitosti

Okosnica politike energetske učinkovitosti EU-a jest Direktiva 2012/27/EU od 25. listopada 2012. o energetskeg učinkovitosti čiji je cilj pomoći državama članicama u ostvarenju ciljeva za 2020. U studenome 2016. Komisija je predložila reviziju Direktive 2012/27/EU ([COM\(2016\)0761](#) i [COM\(2016\)0765](#)) kako bi se ojačala energetska učinkovitost novih zgrada, ubrao ritam obnove postojećih zgrada kako bi koristile manje energije i kako bi se najbolje iskoristio ogroman potencijal unapređenja energetske učinkovitosti u građevinskom sektoru ([2.4.8](#) o energetskeg učinkovitosti).

D. Što bolje iskorištavanje vlastitih izvora energije EU-a (uključujući obnovljive izvore)

Jedan od prioriteta koji je u svibnju 2013. postavilo Europsko vijeće jest povećanje raznolikosti opskrbe energijom u EU-u i razvoj lokalnih izvora energije s ciljem pružanja sigurnosti opskrbe i smanjenja ovisnosti o vanjskim izvorima energije. U pogledu obnovljivih izvora energije, Direktivom 2009/28/EZ od 23. travnja 2009. uveden je cilj od 20 % koji je potrebno postići do 2020., a Komisija je predložila cilj od najmanje 27 % do 2030. u revidiranoj Direktivi o energiji iz obnovljivih izvora ([COM\(2016\)0382](#)) ([2.4.9](#) o energiji iz obnovljivih izvora).

E. Jačanje vanjskih odnosa na području energetike

Komunikacija Komisije naslovljena „O sigurnosti opskrbe energijom i međunarodnoj suradnji – energetska politika EU-a: povezivanje s partnerima izvan naših granica” ([COM\(2011\)0539](#)) usvojena je 7. rujna 2011. s ciljem promicanja daljnje prekogranične suradnje EU-a sa susjednim zemljama i stvaranja šireg regulatornog područja redovitom razmjeno informacija o međuvladinim sporazumima i suradnjom na području tržišnog natjecanja, sigurnosti, pristupa mrežama i sigurnosti opskrbe. Nadovezujući se na tu komunikaciju, 25. listopada 2012. donesena je odluka o uspostavi mehanizma razmjene informacija o međuvladinim sporazumima između država članica i trećih zemalja na području energetike ([T7-0343/2012](#)).

F. Poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom

Uzimajući u obzir velik značaj plina i nafte za sigurnost opskrbe energijom u EU-u, EU je usvojio nekoliko mjera kako bi osigurao provedbu procjena rizika i izradu odgovarajućih preventivnih akcijskih planova i planova za izvanredne situacije. Uredba (EU) br. 994/2010 o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom donesena je 20. listopada 2010. s ciljem jačanja mehanizama prevencije i odgovora na krizne

situacije. Direktiva (2009/119/EZ) zahtijeva od država članica da drže minimalne zalihe nafte koje odgovaraju količini 90-dnevnog prosječnog dnevnog neto uvoza ili 61-dnevne prosječne dnevne domaće potrošnje, ovisno o tome koja je količina veća. Komisija je predložila širenje područja primjene Direktive 2009/73/EZ (Direktiva o plinu) na plinovode koji vode u treće zemlje i dolaze iz njih, uključujući postojeće i buduće plinovode ([COM\(2017\)0660](#)).

Kao odgovor na krizu u Ukrajini, Uredbom 2017/1938 predviđaju se jačanje regionalne suradnje, regionalni preventivni akcijski planovi i planovi za izvanredne situacije te mehanizam solidarnosti kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe plinom.

G. Istraživanje, razvoj i demonstracijski projekti

Program Obzor 2020. obuhvaća razdoblje od 2014. do 2020. i glavno je sredstvo EU-a za promicanje istraživanja na području energetike. Financijska sredstva od 5 931 milijuna EUR izdvojena su za razvoj čiste, sigurne i učinkovite energije te održivog razvoja.

Europskim strateškim planom razvoja energetske tehnologije (Plan SET), koji je Komisija usvojila 22. studenoga 2007., želi se ubrzati uvođenje učinkovitih energetske tehnologije s niskim udjelom ugljika na tržište i širenje njihove uporabe. Planom se promiču mjere za pomoć EU-u pri razvoju tehnologija potrebnih za ispunjavanje njegovih političkih ciljeva, a kojima se istodobno poduzećima iz EU-a osiguravaju mogućnosti korištenja prednostima novog pristupa energetici. U Komunikaciji Komisije „Ususret integriranom strateškom planu za energetske tehnologije: ubrzavanje preobrazbe europskog energetske sustava” ([COM\(2015\)6317](#)) ocijenjena je provedba Plana SET i zaključeno je da bi se trebalo provesti 10 mjera kako bi se ubrzala transformacija energetske sustava i kako bi se stvorila radna mjesta i postigao rast.

Komisija je 2. svibnja 2013. predstavila komunikaciju o „Energetskim tehnologijama i inovacijama” ([COM\(2013\)0253](#)) u kojoj je izložila strategiju kojom će se nastojati stvoriti preduvjeti za razvoj sektora vrhunske tehnologije i inovacija u EU-u koji će biti spreman za izazove do 2020. i nadalje.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je oduvijek snažno podupirao zajedničku energetske politiku koja se bavi pitanjima konkurentnosti, sigurnosti i održivosti. U više navrata pozvao je na usklađenost, odlučnost, suradnju i solidarnost među državama članicama pri suočavanju s aktualnim i budućim izazovima na unutarnjem tržištu, zalažući se i za političku predanost svih država članica te jaku inicijativu Komisije u pogledu napretka u ostvarenju ciljeva za 2030.

Parlament teži snažnijoj integraciji tržišta energije i postavljanju ambicioznih i pravno obvezujućih ciljeva za obnovljive izvore energije, energetske učinkovitost i smanjenje emisija stakleničkih plinova. U tom kontekstu Parlament podupire odlučnije obvezivanje na ostvarivanje ciljeva EU-a, ističući kako nova energetske politika mora podržavati dugoročni cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova u EU-a za 80 do 95 % do 2050.

Parlament također podržava povećanje raznovrsnosti izvora energije i opskrbenih pravaca i prepoznaje važnost povezivanja plinskih i elektroenergetskih putova u

srednjoj i jugoistočnoj Europi duž osi sjever–jug za stvaranje više međusobnih poveznica i diversifikaciju terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP) i razvoj plinovoda, čime se otvara unutarnje tržište.

S obzirom na sve veću ovisnost Europe o fosilnim gorivima, Parlament je pozdravio Plan SET u uvjerenju da će dati bitan doprinos održivosti i sigurnosti opskrbe te se pokazati sasvim neophodnim za ostvarenje energetske i klimatske ciljeve EU-a za 2030. Naglasivši važnu ulogu istraživanja u osiguravanju održive opskrbe energijom, Parlament je istaknuo potrebu za zajedničkim naporima na području novih energetske tehnologije, kako u pogledu obnovljivih izvora energije, tako i glede tehnologije koje se koriste održivim fosilnim gorivima. Osim toga, Parlament je prepoznao potrebu za dodatnim javnim i privatnim financiranjem kako bi se osigurala uspješna provedba plana.

Sljedeći te ciljeve Parlament je izrazio svoju potporu mjerama koje je Komisija predložila u paketu Čista energija za sve Europljane^[1] u sljedećim nedavnim većim rezolucijama:

- 6. veljače 2018.: Parlament je donio niz nezakonodavnih preporuka koje je sastavio njegov Odbor za industriju, istraživanje i energetiku usmjerenih na poticanje energetske inovacije tako što će se poboljšati aktivno sudjelovanje građana i planirati dugoročna vizija za dodjeljivanje resursa^[2];
- 17. siječnja 2018.: Parlament je postavio nove obvezujuće ciljeve za energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije do 2030. godine. Zastupnici su podržali smanjenje potrošnje energije od 40 % do 2030. i povećanje udjela energije iz obnovljivih izvora na najmanje 35 %^[3];
- 19. prosinca 2017.: Parlament i Vijeće postigli su privremeni dogovor o energetske učinkovitim zgradama. Države članice bit će obvezne razviti dugoročne strategije kako bi se osiguralo da zgrade u EU-u ne koriste gotovo nikakvu energiju do 2050.^[4];
- 7. prosinca 2017.: Odbor Parlamenta za industriju, istraživanje i energetiku i Odbor Parlamenta za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane odobrili su skup pravila kojima će se urediti energetska unija^[5];
- 12. rujna 2017.: Parlament je usvojio zakonodavnu rezoluciju o novim pravilima za suradnju kojima se državi članici EU-a koja se suočava s izvanrednom nestašicom plina omogućuje da obavijesti drugu državu članicu o nadolazećoj krizi opskrbe i pokrene postupak prekogranične pomoći kako bi riješila taj problem^[6];

---

[1]<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20180112IPR91629/eu-zastupnici-postavili-ambiciozne-ciljeve-za-ciscu-i-ucinkovitiju-energiju>

[4]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20171219IPR90606/energy-efficient-buildings-provisional-agreement-ep-and-council>

[5]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20171207IPR89713/energy-union-meps-adopt-their-initial-view-of-the-governance-set-up>

[6]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20170908IPR83456/opskrba-plinom-za-sve-dijelom-eu>

- 13. lipnja 2017.: Parlament je donio zakonodavnu rezoluciju o pojednostavnjenju oznaka energetske učinkovitost za kućanske aparate od A do G, što potrošačima omogućuje da odaberu proizvode koji smanjuju potrošnju energije i njihove račune za struju^[7].

U prosincu 2018. na plenarnoj sjednici usvojena je Uredba o upravljanju energetsom unijom. U skladu s Uredbom, svaka država članica treba predstaviti „integrirane nacionalne energetske i klimatske planove, koji će uključivati nacionalne ciljeve, doprinose, politike i mjere za svaku od pet dimenzija energetske unije: dekarbonizaciju, energetske učinkovitost, energetske sigurnost, unutarnje energetske tržište te istraživanje, inovacije i konkurentnost.

Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame
04/2019

---

[7]<http://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20170609IPR77001/oznacavanje-energetske-ucinkovitosti-jednostavnije-oznake-za-kupce>

